5 TRANSFORMACIÓ SOCIAL

ENTRE TERRES

Guia educativa sobre migracions a la Mediterrània

DESIGUALTAT MUNDIAL

«El capitalisme és intrínsecament generador de desigualtats», diu Tomas Piketty. I és que vivim en un sistema capitalista globalitzat que perpetua la desigualtat a escala mundial, amb un sistema de països centre —els desenvolupats i industrialitzats— que consumeixen i exploten els recursos del que podríem anomenar la seva perifèria —els països anomenats «en vies de desenvolupament», dependents dels recursos naturals—, generant-se així les dinàmiques econòmiques, comercials i geopolítiques que podem veure avui dia.

Tal com observem al gràfic, la concentració de diners és el millor reflex de la desigualtat. Aquest sistema econòmic que vulnera els drets humans desmunta els serveis públics, impedeix als països de la perifèria de desenvolupar-se, destrueix el medi ambient, i sempre acaba prioritzant el capital enfront de les persones.

Amb una visió global i local, l'impacte d'aquesta desigualtat és palpable a la nostra ciutat. A Barcelona, als barris rics es viu fins a 11 anys més que als pobres, segons un estudi d'Intermón Oxfam.

La pirámide de riqueza mundial 2019

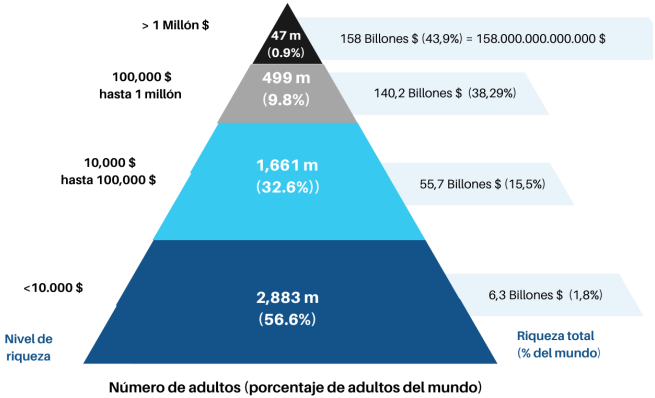

Global Wealth Report 2019

COOPERACIÓ INTERNACIONAL

Ja fa diverses dècades que alguns organismes internacionals i països enriquits impulsen polítiques i accions cíviques de cooperació per al desenvolupament. Paradoxalment, però, durant aquest període s'ha produït un increment destacable de la desigualtat en la distribució de la riquesa i el benestar a escala mundial.

Els conceptes problemàtics i obsolets de «subdesenvolupament» o «Tercer Món» van aparèixer després de la Segona Guerra Mundial, alhora que es produïen els primers processos de descolonització. En aquesta època es considerava que certs països i societats (específicament, les excolònies) portaven "endarreriment" respecte a la civilització occidental, i que havien de seguir certes etapes per aconseguir progressar. El desenvolupament era entès en termes econòmics: «Les idees desenvolupistes de les dècades dels 50 i 60, basades en el creixement econòmic com a objectiu central i en la confiança d'un creixement il·limitat, van fer de la cooperació per al desenvolupament un instrument dependent de les estratègies econòmiques. Els successius canvis d'èmfasi en la concepció del desenvolupament són claus per entendre les modalitats de cooperació posades en pràctica» (Diccionari Cooperació al Desenvolupament, d'HEGOA).

En aquesta conjuntura, els estats occidentals van posar en marxa organismes oficials d'ajuda amb l'objectiu d'aconseguir aquesta «modernització» i aquest desenvolupament. Va ser un període en què les organitzacions no governamentals (ONGs) tenien un caràcter assistencialista humanitari basat a cobrir les necessitats bàsiques sense considerar la complexitat dels contextos sociopolítics, ni el mateix paper d'Occident en les causes d'aquests problemes. Aquesta manca de perspectiva es va materialitzar en accions superficials, que no van intervenir ni modificar les injustícies i desigualtats sistèmiques.

ACNUR

AECID FILIPINAS

ENFOCAMENT DE GÈNERE I BASAT EN DRETS HUMANS (EGIBDHS)

El canvi, l'enfocament actual de la cooperació per al desenvolupament, anomenat enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDHs), analitza la realitat identificant les inequitats i desigualtats entre països, i les que existeixen al seu interior; i vetlla per fomentar l'accés i la protecció dels drets humans de totes les persones, posant especial atenció a les discriminacions i desequilibris de poder que pateixen les dones i nenes, així com d'altres grups vulnerabilitzats. En aquest sentit, entenem que la cooperació ha de fomentar la construcció d'un context de justícia global, i el desenvolupament digne i sostenible de tota la població.

Avui milions de persones viuen condemnades a una misèria permanent, i es confirma que l'anomenada ajuda Nord-Sud és una contribució positiva molt menor que les contribucions negatives que reben els països del Sud dels del Nord. Una gran part d'aquestes contribucions negatives les produeixen grans empreses i estats, que actuen amb l'objectiu d'augmentar beneficis i assegurar-se recursos i mercats.

Cal comprendre, doncs, que en el marc del sistema global i les seves lògiques, el paper transformador de la cooperació internacional és molt limitat. En canvi, la mateixa autoorganització de la societat civil per impulsar canvis concrets en el seu entorn quotidià és la clau de volta per dur a terme transformacions socials profundes. Un exemple AL nostre territori és la creació del Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes (per ampliar informació veure l'activitat "Repensem la cooperació").

Protesta contra Bolsonaro, 2019 / ANDRE COELHO

SOSTENIBILITAT I MIGRACIONS: ELS REFUGIATS AMBIENTALS

Durant dècades ha imperat un model de desenvolupament fonamentat en el creixement: la riquesa dels estats es mesura a partir d'indicadors econòmics com el PIB (Producte Interior Brut), els països del Nord i expotències colonials segueixen explotant els recursos naturals dels països del Sud, i les polítiques de cooperació es basen en l'exportació dels criteris econòmics i culturals occidentals cap als països rics en recursos naturals però econòmicament empobrits.

La idea d'un model econòmic basat en el creixement il·limitat en un món de recursos finits ens condueix inexorablement a un atzucac: l'hàbitat en què viu l'espècie humana es degrada i afavoreix l'expansió de greus problemes de salut i desastres naturals. Una expressió d'aquests fenòmens és l'augment dels desplaçaments forçats de població per raons ambientals. Segons l'ACNUR, actualment hi ha entre 20 i 25 milions de persones desplaçades pel context de desastres i canvi climàtic, la majoria de les quals són originàries de l'Àfrica subsahariana i l'Àsia. De moment, aquestes persones no tenen reconeixement legal per poder acollir-se al dret d'asil, però diferents organismes internacionals estan treballant per ampliar "l'Estatut dels Refugiats" i poder-hi incloure la condició i terme de «refugiades climàtiques».

L'any 2019, l'1% de la població mundial es troba desplaçada. Durant la primera meitat de 2019, 24,1 milions de persones van haver d'abandonar el seu lloc de residència pels efectes canvi climàtic. S'estima que, de cara al 2050, una de cada set persones hagi estat desplaçada. En aquest context es fa imperant crear models alternatius que garanteixin la sostenibilitat de la vida humana i la relació d'aquesta amb l'entorn. Per això és cabdal que les accions puntuals de solidaritat o de crítica política vagin acompanyades de processos de transformació amplis, que comencin per canviar les pràctiques quotidianes de cadascú de nosaltres, com a individus i com a comunitat.

SERLINDA VIGARA

“La solidaritat és la tendresa dels pobles”

Gioconda Belli

BELLUGA'T PER (TU)VALU!

Els arxipèlags de Kiribati, Tuvalu i Vanuatu són alguns dels petits països d'Oceania en risc de desaparèixer durant els propers cinquanta anys a causa de l'augment del nivell del mar. Això obligaria milers de persones a desplaçar-se a altres països. Algunes ja ho estan fent, en patir altres conseqüències de l'escalfament global, com la pujada de les temperatures, les inundacions i la salinització dels cultius. En aquesta activitat, partirem dels casos dels arxipèlags del Pacífic per explorar les causes i les conseqüències del canvi climàtic. També analitzarem com les emergències humanitàries que ocorren lluny de nosaltres sovint tenen una relació molt estreta amb les nostres accions i, sobretot, amb les de les elits polítiques i econòmiques dels nostres països.

Edat recomanada: de 9 a 12 anys.

Temps aproximat: Primera part de l'activitat: 60-90 minuts. Segona part: segons la dimensió que es vulgui donar a la iniciativa.

Objectius educatius

- Explorar les causes i les conseqüències del canvi climàtic.
- Analitzar quins canvis d'hàbits en la nostra quotidianitat poden contribuir a reduir les emissions de CO_2.
- Planificar i dur a terme una campanya de sensibilització ambiental i d'incidència política al nostre entorn.

Materials necessaris

- Paper i bolígrafs.
- Paper de mural i retoladors.
- Dispositiu amb connexió a internet.
- Materials i recursos per difondre la bicicletada.

1. El naufragi de Tuvalu

En un indret remot enmig de l'oceà Pacífic, hi suren les illes d'alguns dels països més petits del món: Kiribati, Tuvalu i Vanuatu. Aquests arxipèlags, fins fa pocs anys desconeguts per gairebé tothom, han començat a aparèixer als mitjans de comunicació i a les xarxes socials. Per què? Veiem els següents vídeos i cerquem informació a internet per respondre aquest interrogant.

Kiribati Vanuatu i Delta de l'Ebre Tuvalu

Reflexionem-hi

- Com és Tuvalu i la vida dels seus habitants?
- Quin problema ambiental han d'afrontar les persones de Kiribati, Tuvalu i Vanuatu?
- L'origen del problema ambiental dels arxipèlags del Pacífic és el canvi climàtic. Investiguem què ocasiona l'escalfament excessiu del planeta i expliquem-ho.
- Després de conèixer aquesta història, què diríeu que significa ser un «refugiat ambiental»? Cerquem informació sobre aquest concepte i expliquem-lo amb més detall.

Tuvalu / FIDELIA ZHENG

2. La solidaritat comença a casa

Per ajudar els habitants de Tuvalu cal frenar l'escalfament global i, per a això, és necessari reduir les emissions de CO_2 arreu del món. Les nostres accions quotidianes, encara que siguin ben petites, influeixen positivament o negativament sobre els processos de canvi climàtic del planeta. Entre tots, fem una llista dels gestos i hàbits diaris que poden ajudar a reduir les emissions de CO_2. Seguim aquestes indicacions:

1. Investiguem d'on provenen, principalment, les emissions de CO2 que estan escalfant el planeta en excés.
2. Enumerem totes les nostres activitats quotidianes que impliquen, de manera directa o indirecta, consum d'energia: tenir llums encesos, desplaçar-nos en cotxe, deixar l'aixeta oberta mentre ens rentem les dents o ens ensabonem, comprar productes que venen de molt lluny (menjar, roba, calçat), etc.
3. Per tenir una visió detallada del consum energètic i l'impacte mediambiental que generem, podem fer el test virtual que calcula la nostra petjada ecològica.
4. Finalment, pensem de quina manera podem satisfer les nostres necessitats diàries (il·luminar-nos, escalfar-nos, moure'ns, menjar, etc.), fent propostes per tal de fomentar hàbits més conscients i respectuosos amb el mediambient.

Llegim els "10 mandamientos sostenibles" i escrivim accions concretes per aconseguir cada punt.

Proposta 1: Elaborar un mural que es tituli "Reptes per a una vida més sostenible" que reculli iniciatives quotidianes i que estigui disponible perquè es pugui anar ampliant.

Proposta 2: Elaborar un mural que es tituli "Per un espai educatiu més sostenible" que reculli propostes per tal de fomentar hàbits més conscients i respectuosos amb el medi ambient. Un cop al mes podem fer un seguiment comú i valorar en quin grau hem assolit els nostres reptes.

PETTER RUDWAL

10 MANDAMIENTOS SOSTENIBLES

1 Cuidarás el agua

2 Economizarás energía

3 Producirás menos residuos

4 Utilizarás envases reciclables

5 Evitarás usar productos químicos

6 Evitarás el uso de bolsas plásticas

7 Reutilizarás papel

8 Te transportarás usando bicicleta o caminando

9 Cuidarás la flora y la fauna

10 Pensarás sostenible globalmente y actuarás localmente

3. Passem a l'acció*: Pedalem per la justícia climàtica

Avui en dia, ens desplacem més lluny i amb més freqüència del que ho havien fet els nostres avis i besavis. Aquest fet ha augmentat de manera considerable el nombre de cotxes que es desplacen per les carreteres i, en conseqüència, ha produït un increment de les emissions de CO2. Sovint fem servir el cotxe, quan podríem usar altres mitjans de transport més eficients i ecològics, com ara la bicicleta. Per sensibilitzar-nos sobre la importància d'utilitzar la bicicleta i altres alternatives de transport al cotxe, organitzem una «bicicletada per la justícia climàtica» al nostre barri o a la nostra vila.

Què?	Acció de sensibilització, denúncia, intervenció, etc
Per què?	Objectiu de l'acció
Qui?	Organitzadors, participants i públic objectiu de l'acció. Decidim qui volem que participi a la pedalejada (la podem fer només nosaltres, la nostra associació o escola, o bé liderar una iniciativa que convidi tots els veïns i veïnes a sumar-s'hi).
Quan?	Data i hora. En funció del tipus de participants, decidim un dia i un horari que ens sembli idoni.
On?	Lloc. A tenir en compte: instàncies municipals en cas de que succeeixi en un espai públic. Escollim una zona i un recorregut. Expliquem el projecte a les autoritats municipals per tal que ens facilitin la seguretat viària necessària per dur-lo a terme.
Com?	Definir l'agenda de l'activitat i material necessari. Preparem materials de comunicació (cartells, blog, xarxes socials, etc.) i difonem la iniciativa. Pensem un lema que visibilitzi i resumeixi la problemàtica. A tenir en compte: Preparar una bona campanya de comunicació per tal de difondre la iniciativa i fomentar-ne la participació i seguiment. Avaluar l'acció.

PETTER RUDWAL

ART EN ACCIÓ

«Vivim en una indiferència, gairebé com qui diu, programada. No és pas una característica exclusiva del nostre context, sinó generalitzada, per bé que entre nosaltres la indiferència sigui arrasadora. Fet i fet, internacionalment, són els artistes, fotògrafs independents i cineastes, més que no pas el periodisme i la informació, els que se n'encarreguen. S'ocupen de proporcionar imatges i fer accions que sollevin i inquietin la consciència europea, ni que sigui tan sols una mica. L'art no és en aquest cas un rellotge que s'avança, que va dir Kafka, sinó més aviat un despertador que sona, ressona i torna a sonar, sense que ens despertem ni molt menys ens alcem del llit». Mercè Ibarz, periodista de Vilaweb. 2016

En aquesta activitat, explorarem diverses iniciatives artístiques relacionades amb la crisi humanitària i les migracions a la Mediterrània, per comprendre'n el sentit i valorar-ne la incidència. Finalment, crearem una proposta d'intervenció artística pròpia amb un enfocament participatiu.

Edat recomanada: de 13 a 16 anys

Objectius educatius

- Analitzar diverses iniciatives artístiques i culturals de suport a les persones refugiades i de crítica a les polítiques migratòries.
- Prendre consciència del valor de l'expressió artística en els processos de crítica i transformació social.
- Dissenyar, planificar i dur a terme una proposta participativa d'intervenció artística a l'entorn.
- Treballar en xarxa amb altres agents per teixir comunitat i assolir objectius comuns.

Temps aproximat: Primera part de l'activitat: 60-90 minuts. Segona part: segons la dimensió que es vulgui donar a la proposta artística.

Materials necessaris

- Paper i bolígrafs.
- Dispositiu amb connexió a internet.
- Materials i recursos per a la proposta artística que es decideixi.

1. L'art és un despertador?

L'autora de l'article *El refugiats, l'art i la indiferència* escriu: «L'art és un despertador que sona, ressona i torna a sonar». Què significa aquesta frase? Llegim el text i elaborem una resposta conjunta.

Reflexionem-hi

- Què aconsegueixen fer alguns artistes, que no fan la majoria de mitjans informatius?
- Quin paper, doncs, pot tenir l'expressió artística en els processos de crítica i transformació social?
- Per parelles o petits grups, escollim una d'aquestes accions artístiques, en cerquem informació, la compartim i la valorem amb la resta de companyes i companys:
    - Sara Shamma: *World Civil War Portraits.*
    - Iván Sikic: performance *The gold series: Madrid chapter* a la fira d'art Arco de Madrid.
    - Ai Weiwei: representació fotogràfica en homenatge a Aylan.
    - Bansky: grafit a la façana de l'ambaixada francesa a Londres.
    - Jordi Savall: concert al camp de refugiats de Calais.
    - Pallasos en rebeldía: *FestiClown* a la valla de Melilla.
    - Stop Mare Mortum: *Rostres del Mediterrani,* proposta artística i participativa.

2. La solidaritat en escena

A més de les intervencions artístiques individuals en favor de les persones refugiades, també s'han dut a terme i es duen a terme diferents accions col·lectives solidàries que utilitzen les arts i la cultura com a recurs per sensibilitzar i recaptar fons econòmics. Un exemple és l'edició 2016 del Festival Esperanzah. Consultem la pàgina web del projecte i llegim aquest article per saber en què consisteix.

Reflexionem-hi

- De qui és la iniciativa?
- Quin missatge vol difondre?
- Qui hi participa?
- Qui la finança?
- On aniran destinats els fons que recapti el festival?

"The kiss in Syria" / AZZAM

3. Passem a l'acció*: Creativitat per a un món millor

Totes les persones som creatives. Pensem conjuntament un projecte artístic o cultural participatiu que tingui una dimensió solidària utilitzant algun llenguatge artístic: la dansa, la música, la fotografia, la pintura, el vídeo, la literatura, el teatre, el circ, etc.

Què?	Acció de sensibilització, denúncia, intervenció, etc: Comencem amb una pluja d'idees oberta per fer una llista ben llarga (encara que ens semblin esbojarrades, de moment no en descartem cap). Les podem anotar en una pissarra, en un mural, o en petits papers que després es guardin en una bossa.
Per què?	Objectiu de l'acció Destriem, de tota la llista, les tres idees que ens agradin més. En valorem els aspectes negatius i positius i, finalment, pensem la manera de dur-les a la pràctica. Escollim aquella que ens sembli més engrescadora i viable.
Qui?	Organitzadors, participants i públic objectiu de l'acció.
Quan?	Data i hora.
On?	Lloc. A tenir en compte: instàncies municipals en cas de que succeeixi en un espai públic.
Com?	Definim l'agenda de l'activitat i el material necessari. Llistem les tasques que caldrà fer i les ordenem-les cronològicament i elaborem un calendari. Calculem quins recursos necessitarem per dur-lo a terme i pensem com els obtindrem. Ens distribuïm rols i tasques entre els diversos membres del grup. A tenir en compte: preparar una bona campanya de comunicació per tal de difondre la iniciativa i fomentar-ne la participació i seguiment.Finalment, difonem la nostra acció artística perquè tingui el major impacte comunicatiu possible! No oblidem avaluar l'acció.

QUINA COOPERACIÓ VOLEM?

En el context de les dinàmiques socioeconòmiques globals, l'impacte transformador de la cooperació per al desenvolupament és limitat i, a vegades, si no es gestiona correctament, pot suposar fins i tot una forma més de domini i colonialisme cultural. La cooperació internacional ha de començar a casa, amb una crítica a les pròpies pràctiques locals que generen desigualtats i vulneració dels drets humans a escala global. En aquesta activitat reflexionarem sobre aquestes qüestions.

Edat recomanada: a partir de 17 anys

Temps aproximat: 1 hora cada apartat.

Objectius educatius

- Reflexionar de manera crítica sobre la cooperació per al desenvolupament.
- Contextualitzar les accions solidàries Nord-Sud en la relació global de poder i d'explotació Nord-Sud.
- Qüestionar-se el model de desenvolupament imperant i valorar altres propostes alternatives.
- Comprendre que les bones pràctiques de solidaritat s'han de sustentar en una relació participativa, equitativa i intercultural.

Materials necessaris

- Paper i bolígrafs.
- Dispositiu amb connexió a internet.

1. Humor per pensar

Observem aquestes vinyetes de sàtira social de l'humorista gràfic Andrés Rabago Garcia, *El Roto*, i expliquem, en cada cas, quina crítica social expressa i quina reflexió sobre la cooperació al desenvolupament vol suscitar. Després, ens fixem en aquesta imatge i aquesta altra; n'expliquem el significat i les posem en relació amb la crítica social d'«El Roto».

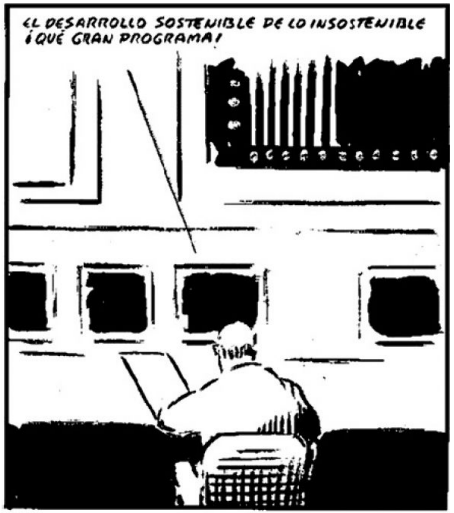

2.1 La sàtira per a una comunicació de la cooperació internacional més ètica

Radi-Aid és una campanya de sensibilització anual creada pel Fons Noruec d'Assistència per a Estudiants i Acadèmics (SAIH). L'objectiu de Radi-Aid és desafiar les percepcions sobre qüestions de pobresa i desenvolupament, canviar la manera amb què es comuniquen les campanyes de recaptació de fons, i trencar les representacions estereotípiques dominants.

Hem realitzat una selecció de cinc vídeos de Radi-Aid per reflexionar sobre com les ONGs, associacions i altres organismes expliquen la cooperació, el voluntariat internacional i la beneficència:

Who Wants To Be A Volunteer?

The Radi-Aid App: Change A Life With Just One Swipe

Africa Corp. Radi-Aid 2.0

Africa For Norway - New charity single out now!

How To Get More Likes On Social Media

Reflexionem-hi

- Quina crítica social expressa cada vídeo? Quina reflexió sobre la cooperació al desenvolupament volen suscitar?
- T'has sentit identificat/da amb algun vídeo?
- Quins actors estan implicats en la cooperació?
- Com creus que afecten certes accions solidàries Nord-Sud en al sistema global de poder i d'explotació Nord-Sud?
- Coneixes alternatives a aquest model de cooperació? Creus que poden existir dinàmiques que fomentin una situació de justícia global?

2.2. Repensem la cooperació

Una altra cooperació és possible, desconstruint els models paternalistes o etnocèntrics que desconfien de la capacitat dels països del Sud del seu propi desenvolupament. En els últims anys s'ha apostat per una cooperació entre països del Sud, anomenada cooperació Sud-Sud, que consisteix a coordinar l'acció d'organitzacions internacionals i acadèmiques, la societat civil, i el sector privat, per col·laborar i compartir coneixements, habilitats i bones pràctiques en àrees específiques com ara l'agricultura, els drets humans, la urbanització, la sanitat, el canvi climàtic, etc. Tot plegat, des del reconeixement de les pròpies capacitats i sabers locals com a eines per a la millora de les condicions i contextos específics.

La Segona Conferència d'Alt Nivell de les Nacions Unides sobre Cooperació Sud-Sud del 2019 va proporcionar més de 100 exemples positius de cooperació Sud-Sud, com ara el suport de Cuba en la lluita contra l'èbola a l'Àfrica Occidental; el de Mèxic en la seva experiència en la diversificació dels productes alimentaris per millorar la salut i la nutrició a Kènia; els coneixements relatius a estratègies per reduir la fam, compartits per Colòmbia als països mesoamericans ; i els de Xile, transmesos a països del Carib, sobre l'etiquetatge de productes com a mesura per acabar amb l'obesitat, entre molts altres.

Reflexionem-hi

- Quines diferències trobes entre la Cooperació Nord-Sud i la Sud-Sud?
- Com veus el nou paradigma de la cooperació? Quins valors nous incorpora?
- Quin missatge vol difondre?

DANIELLE MACLNNES

A casa nostra trobem apassionants exemples de transformació social basats en la mateixa autoorganització de la societat civil. Un d'ells és el Sindicato Popular de Vendedores Ambulantes, una organització que denuncia el racisme institucional i la persecució policial que pateixen les persones regularitzades per l'Administració, per una banda, i que exerceix activament el canvi social, per l'altra. El seu lema: «Roba legal feta per gent il·legal» denuncia la contradicció que persones que el sistema considera il·legals elaborin un producte legal, reivindicant els drets del manters, i l'economia social i solidària. Pots trobar-los al cor del Raval, al carrer d'En Roig, 13.

Reflexionem-hi

- Què significa per tu: Pensa global i actua local?
- Creus que la iniciativa del Sindicato Popular de Vendores Ambulantes correspon a aquest paradigma? De quina manera?
- Com creus que afecten les iniciatives locals a la construcció de la realitat global?
- Coneixes altres exemples semblants d'autoorganització de la societat civil propers al teu barri o ciutat?

Papalae Abdoulaye a la botiga Top Manta, a Barcelona / ROBERTO PALOMO

3. Què puc fer jo?

Et convidem que descobreixis les diferents opcions per participar activament a transformar el teu entorn. Tens al teu abast moltes opcions, a prop de casa teva, o a milers de quilòmetres. Per exemple, existeixen opcions de voluntariat molt diverses; es tracta de buscar la que millor encaixi amb tu. Fer voluntariat pot aportar aprenentatges mutus, generar dinàmiques de canvi, creixement personal, i comprensió vers les diferents problemàtiques de la societat.

ANNEX

GRÀFIC 1 - La piràmide de riquesa mundial 2019

1 milió

100.000
fins a 1 milió

10.000
fins a 100.000

10.000

Nivell de riquesa

Billones= bilions

Riquesa total (% del món)

Nombre d'adults (percentatge d'adults al món)

GRÀFIC 2 - 10 manaments sostenibles

1 Cuidaràs l'aigua
2 Estalviaràs energia
3 Produiràs menys residus
4 Utilitzaràs envasos reciclables
5 Evitaràs usar productes químics
6 Evitaràs l'ús de bosses de plàstic
7 Reutilitzaràs paper
8 Et desplaçaràs utilitzant bicicleta o caminant
9 Cuidaràs la flora i la fauna
10 Pensaràs sostenible globalment i actuaràs localment

GRÀFIC 3 - Vinyeta

ONG "El colonialista generós"
El desenvolupament sostenible de l'insostenible: quin gran programa!
La solidaritat és una mercaderia més
1 kg d'ajuda humanitària

GRÀFIC 4 - Il·lustració

Com aconseguir més "m'agrada" a les xarxes socials

Un projecte de:

STOP maremortum

Servei Civil Internacional

Produït per:

edu xar xa

Amb la col·laboració de:

CJB Consell de la Joventut de Barcelona

Consell Nacional de la Joventut de Catalunya

Minyons Escoltes i Guies de Catalunya

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Ajuntament de Barcelona

“Cadascú pot fer una petita revolució dins seu sortint de la closca de l’egoisme i fent-se responsable de tot i de tots”

Gianni Rodari